

מדת בדת

לע"נ הגאון רבי אהרן בן ר'
אברהם מרדכי הכהן זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 306 פרשת בהעלותך תשע"ח

זבחים מט-נה

דבר שלמד בהיקש שלא מלמד בהיקש, ורב פפא מקשה שהתורה תכתוב בפר העלם עצמו ואין צורך ללמוד בהיקש, ויש לומר שא"כ היינו אומרים שדבר הלמד בהיקש מלמד בהיקש ומה שלא היקישו כי עדיף לכתוב בדבר עצמו לכן התורה כתבה והיקשה כדי ללמד שדבר הלמד בהיקש אינו מלמד בהיקש.

דבר הלמד בהיקש שאינו מלמד בהיקש לומדים כדברי רבא או רבינא, ודבר שלמד בהיקש יש להוכיח שהוא מלמד בגזירה שיהיה ממה שנינו שר' נתן בן אבטולמוס אומר שפריחה בבגדים טהורה שכתוב קרחת וגבחת ולומדים מנגעי הראש שכתוב קרחת וגבחת וכמו שבנגעי ראשו פרח בכולו טהור כך בבגדים פרח בכולו טהור ובנגעי ראשו לומדים ממה שכתוב מראשו ועד רגליו והוקש ראש לרגל וכמו שברגל כולו הפך לבן טהור כך בראשו הפך בכולו טהור.

ר' יוחנן אומר שבכל התורה לומדים למד מלמד מלבד קדשים שאם היינו לומדים למד מלמד מדוע התורה צריכה לכתוב צפונה באשם והיינו לומדים בגזירה שיהיה קדשי קדשים מחטאת אלא שדבר שלמד בהיקש לא חוזר ללמד בהיקש, אך יש לדחות שלא היינו לומדים אשם מחטאת כי היא מכפרת על חייבי כריתות, ויש לומר שכתוב קדשי קדשים מיותר ועל גזירה שיהיה מופנית לא פורכים פירכא.

דף נ דבר הלמד בהיקש מלמד בק"ו כמו ששנו אצל ר' ישמעאל שלמדו שעיר יוה"כ מפר יוה"כ ופר יוה"כ למדו מפר כהן משיח.

ר' ירמיה מוכיח שדבר שלמד בהיקש אינו מלמד בבנין אב שהתורה לא היתה צריכה לכתוב צפון באשם והיינו לומדים בבנין אב מחטאת שלמדו בהיקש מעולה, אך יש לדחות שלא למדו אשם מעולה בבנין אב כי יש לפרוך שעולה היא כליל וא"כ לא ילמדו מחטאת שיש לפרוך שהיא מכפרת על חייבי כריתות, ואמנם לא למדו אחד מאחד אך יכלו ללמוד אחד משנים אך אם לא היה כתוב בעולה לא היינו לומדים מחטאת ואשם שיש בהם צד השוה שהם מכפרים, ואם לא היה כתוב בחטאת לא היינו לומדים מאשם ועולה שיש בהם צד השוה שהם זכרים, ואם לא היה כתוב באשם לא היינו לומדים מחטאת ועולה שיש לפרוך שישנם בציבור כמו יחיד.

רב פפא מוכיח שדבר הלמד בגזירה שיהיה מלמד בהיקש שכתוב וזאת תורת זבח השלמים אם על תורה ולמדנו שתודה באה מכסף מעשר כמו שלמים באים ממעשר שלמדו מגזירה שיהיה שם שם, ומר זוטרא בר רב מרי מקשה הרי מעשר דגן הוא חולין אמר לו רבינא הרי הלמד הוא קודש ומוכח שלומדים למד מלמד בקודש, ומר זוטרא הביין שהולכים גם אחר המלמד.

רמי בר חמא מוכיח שדבר הלמד בגזירה שיהיה חוזר ומלמד בגזירה שיהיה ממה שנינו על הפסוק סלת מורבת ולמדנו שרבוכה באה סולת וחלות גם באים סולת שלומדים גזירה שיהיה חלות חלות, ורקיקים לומדים מחלות בגזירה שיהיה מצות מצות, ורבינא דוחה שיתכן שלא למדו גזירה שיהיה מחלות אלא ממאפה תנור, ורבא למד ממה שנינו בפרים הנשרפים וקרבו ופרשו והוציא שמוציאו שלם ואין לומר שישרפנו שלם שכתוב כאן וראשו וכרעיו ובעולת בן צאן כתוב וראשו וכרעיו, כמו ששם זה בניתוח כך כאן זה בניתוח, ואין לומר

דף מט מר זוטרא בר רב מרי הקשה לרבינא שמצאנו שטפל חמור מהעיקר במעשר שני שהוא נפדה אך הלקוח בכסף מעשר שני אינו נפדה, כמו שנינו שהלקוח מכסף מעשר שנטמא יפדה ולר' יהודה יקבר ומשמע שאם לא נטמא לא יפדה, ויש לומר שזה שלא שהטפל חמור אלא שהקדושה אינה חזקה לתפוס בפדיון.

ויש להוכיח מתמורה שקדשים לא חלים על בעל מום ואילו תמורה חלה על בעל מום, ויש לדחות שהתמורה מגיעה מכח הקדשים וזה חומרה של העיקר אך בקדשים שמגיעים מכח חולין זה לא מתחיל לחול על בעל מום.

ולכאורה יש להוכיח שפסח אינו טעון סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ואילו במותר הפסח יש סמיכה ונסכים ותנופה, ויש לדחות שפסח בשאר השנה הוא שלמים.

ללישנא בתרא לומדים עיכוב עולה מהפסוק העולה במקומה תהיה.

באשם לומדים שהוא בצפון מהפסוק במקום אשר ישחט את העולה ישחט את האשם וקבלת הדם לומדים מהפסוק ואת דמו יזרוק, ושהמקבל עמו בצפון לומדים ממה שכתוב ואת דמו, ולעכב לומדים מהפסוק ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת, אך יש להקשות שהתורה חזרה על זה בגלל הכלל שדבר שהיה בכלל ויצא לדון בדבר החדש של מתן בהן יד ובהן רגל ותנוך און וא"כ היינו אומרים שאין צריך מתן דם במזבח לכן אמרה התורה כי כחטאת האשם הוא שכמו שחטאת טעונה מתן דם ואימורים על המזבח כך אשם מצורע טעון מתן דם ואימורים על המזבח, ויש לומר שכדי להחזיר את אשם לכלל התורה יכלה לכתוב באשם מצורע ואין צורך לכתוב בפרשת אשם של צו, וזה מובן רק אם נאמר שכשכותבים באשם שיצא מהכלל כלל אשמות למדים ממנו עמוד ב אך אם נאמר שכלל אשמות לא נלמדים מאשם מצורע א"כ מה שהתורה חזרה על דין צפון בכלל אשמות זה ללמד את עצם הדין ולא נלמד משם ששחיטה בצפון מעכבת, ויש לומר שכשהתורה חוזרת לכתוב את זה א"כ זה לכל הענין ואפילו לעכב, ומר זוטרא בר רב מרי מקשה שנאמר שהתורה חזרה על זה רק לגבי מתן דמים ואימורים שצריך בהם כהונה אך שחיטה שלא צריך כהונה אין צורך בצפון, ויש לומר שא"כ התורה יכלה לכתוב כי כחטאת היא והתורה כתבה כחטאת האשם ללמד שהוא יהיה כשאר אשמות.

רבינא מבאר שהתורה הקישה לעולה ולחטאת שאם היה כתוב רק בחטאת לא היינו לומדים לאשם כיון שחטאת נלמדה מעולה ודבר הלמד בהיקש לא חוזר ללמד בהיקש, ומר זוטרא בר רב מרי מקשה שנקיש ישר לעולה ולא לחטאת, ויש לומר שאם היינו מקישים לעולה היינו אומרים שבאמת דבר שלמד בהיקש חוזר ללמד בהיקש ומה שלא הקישו לחטאת כי רצו להקיש לעיקר דין צפון ולכן התורה הקישה לחטאת ולעולה לומר שאף שאשם הוקש לחטאת בכל זאת לא אומרים שלומדים ממנה כי דבר שלמד בהיקש לא מלמד בהיקש, ורבא למד שהלמד בהיקש לא מלמד בהיקש ממה שכתוב באימורי פר כהן משיח כאשר יורם משור זבח השלמים, ומה זה מלמד הרי יותרת ושתי הכליות כתוב בו ורצו ללמוד יותרת ושתי כליות בשעירי ע"ז מפר העלם של ציבור ופר העלם של ציבור למד מפר כהן משיח וכתוב כאשר יורם כאילו כתוב בו עצמו כדי שזה לא יהיה

שכמו שבעולה זה בהפשט כך בפר זה בהפשט שכתוב וקרבו ופרשו, וביאר רב פפא שכמו שפרשו הוא בקרבו כך בשרו של הפר נשאר בעורו, ושנינו שרבי אומר שכתוב בפר ושעיר של יוה"כ עור ובשר ופרש, **עמוד ב** וכתוב בפר כהן משיח עור בשר ופרש כמו שכאן זה בניתוח ללא הפשט כך בפר כהן משיח זה בניתוח בלי הפשט.

דבר הלמד בגזירה שוה מלמד בק"ו ויש ללמוד מק"ו שאם היקש שלא מלמד בהיקש כרבא ורבינא הוא מלמד בק"ו כמו ששנו אצל ר' ישמעאל, ק"ו שגזירה שוה שמלמדת בהיקש כרב פפא שהיא תלמד בק"ו, וזה ראייה רק אם נסבור כרב פפא אך למי שחולק על רב פפא יש ללמוד מק"ו שאם היקש שלא מלמד בהיקש מלמד בק"ו גזירה שוה שמלמדת בגזירה שוה אחרת ודאי היא תלמד בק"ו.

דבר שלמדו בגזירה שוה יש ספק אם הוא ילמד בבנין אב. **דבר** הנלמד בק"ו יש ללמוד בק"ו שהוא ילמד בהיקש שאם גזירה שוה שלא למדו מדבר הנלמד בהיקש אך הנלמד בגזירה שוה מלמד בהיקש כרב פפא, ק"ו שלמד בדבר הנלמד בהיקש ודאי הוא ילמד בהיקש וק"ו זה הוא רק למי שסובר כרב פפא ולמי שלא סובר כרב פפא זה נשאר בספק. **דבר** הנלמד בק"ו יש ללמוד בק"ו שהוא ילמד בגזירה שוה שאם גזירה שוה שאינה נלמדת מדבר הנלמד בהיקש ובכ"ז היא מלמדת בגזירה שוה כרמי בר חמא ק"ו שנלמד מדבר הלמד בהיקש ק"ו שהוא ילמד בגזירה שוה.

דבר הנלמד בק"ו יש ללמוד מק"ו שהוא ילמד בק"ו שהרי אם היקש שאינו למד מדבר הנלמד בהיקש בכ"ז הוא מלמד בק"ו, ק"ו שנלמד מדבר הנלמד בהיקש כ"ש שהוא ילמד בק"ו וזה ק"ו בן קל וחומר.

ר' ירמיה אומר שדבר שנלמד בק"ו יש ללמוד שהוא מלמד בבנין אב ממה ששנינו שאם מלק ונמצאת טריפה לר"מ זה לא מטמא בבית הבליעה ולר' יהודה זה מטמא בבית הבליעה ור"מ למד מק"ו שאם נבלת בהמה שהיא מטמאה במגע ומשא בכ"ז שחיתטה מטהרת את הטריפה מטומאה נבלת עוף שלא מטמא במגע ומשא ודאי ששחיתטה תטהר טריפה מטומאה וכמו ששחיתטה שהיא מכשירה באכילה.

דף נא היא מטהרת מטריפה כך מליקה שמכשירה במקדש באכילה היא תטהר טריפה מטומאה, ור' יוסי אומר שמספיק לנו שהיא כנבלת בהמה שמצאנו רק ששחיתטה מטהרת מטריפה ולא מליקה א"כ רואים שר"מ למד בנין אב מדבר שנלמד בק"ו, ויש לדחות ששם למדו מליקה משחיתט של חולין.

יש להסתפק אם דבר שנלמד בבנין אב חוזר ללמד בהיקש וגזירה שוה או בק"ו ובבנין אב, ויש לפשוט שדבר שנלמד בבנין אב מלמד בבנין אב ששנינו שמדוע אמרו שאם לן בדם כשר כי לן באימורים כשר, ולן באימורים כשר כי לן בבשר כשר ויוצא שעלה לא ירד בדם כיון שיוצא כשר בבמה וטמא עלה לא ירד כיון שהוא מותר בעבודת ציבור וחוזן לזמנו עלה לא ירד כי הוא מרצה לפיגולו, וחוזן למקומו כשר כי הוא הוקש לחוזן לזמנו ושקבלו פסולי זורקו את דמו לא ירד מדובר בפסולים שראויים לעבודת ציבור, אך קשה איך למדו שפיגול לא ירד שהוא לא בהכשרו מדבר שבהכשרו ויש לומר שהתנא סמך על הריבוי של זאת תורת העולה.

שפיכת שיירי הדם ביסוד דרומי לומדים מהפסוק אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד וזה היסוד שהוא פוגע בו תחילה.

שנו בברייתא שהפסוק אל יסוד מזבח העולה ממעט מזבח פנימי עוד למדו מפסוק נוסף שלמזבח פנימי אין יסוד ומפסוק נוסף לומדים שיתנו יסוד למזבח העולה ואין לומר שלומדים מזה רק שמתן דם של זבח העולה יהיה במקום שיש יסוד אמר ר' ישמעאל שלומדים מק"ו שאם שייריים שאינם מכפרים טעונים יסוד תחילת העולה שמכפרת ודאי

שטעונה יסוד, ור"ע למד מק"ו שאם שייריים שאינם מכפרים ואינם באים לכפרה בכ"ז טעונים יסוד תחילת עולה שהיא מכפרת ובאה לכפרה ודאי שטעונה יסוד, ומה שכתוב אל יסוד מזבח העולה מלמד שבמזבח העולה יתן יסוד.

מה שמיעטו בברייתא יסוד מזבח פנימי לכאורה נאמר שזה בא לגופו שזה בחוץ יש לומר שזה לומדים כבר מהפסוק מאשר פתח אהל מועד, **עמוד ב** מה שלמדו בברייתא שיש יסוד למזבח העולה יש לבאר שאין לדרוש כמו שכתוב שינתן בחוץ והפסוק בא לומר שהשייריים ינתנו בחוץ שזה פשוט ששם הוא עושה את המתנות ומדוע יכנס לפנים ואין לומר שבא ללמד שיכול להפוך ולתת את מה שבחוץ בפנים ואת מה שבפנים בחוץ,

דף נב הרי לפנימי עצמו אין יסוד. **מה שכתוב** בברייתא שלא בא ללמד שמזבח העולה יהיה ליסוד יש להקשות הרי לא כתוב אל יסוד העולה אלא אל מזבח העולה, ויש לומר שאם היה כתוב אל יסוד העולה היינו אומרים שיתן בזקיפת היסוד וכיון שכתוב אל מזבח העולה משמע שזה על גג היסוד.

ר' ישמעאל הוכיח שאין צריך פסוק לגג היסוד שזה ק"ו שאם שיירי חטאת שאינה מכפרת טעונה גג יסוד תחלת מתנות העולה שמכפרים ודאי צריך גג יסוד, ור"ע הוסיף שאם שייריים שאינם מכפרים ולא באים לכפרה טעונים יסוד תחלת עולה שמכפרת ודאי טעונה יסוד, ורב אדא בר אבהו מבאר שנחלקו ר' ישמעאל ור"ע אם שייריים מעכבים שלר' ישמעאל אינם מכפרים אך הם מעכבים, ולר"ע אינם מעכבים ורב פפא אומר שלכו"ע שייריים לא מעכבים ונחלקו במיצי חטאת העוף במזבח שלר' ישמעאל הוא מעכב ולר"ע אינו מעכב, וישנה ברייתא כדברי רב פפא שגם לר' ישמעאל שייריים לא מעכבים שרבי למד מהפסוק ואת כל דם הפר ישפוך ולומדים מהפר לרבות פר יוה"כ שטעון מתן דם ליסוד ור' ישמעאל למד מק"ו שאם מה שלא נכנס דמו לפנים בחובה טעון יסוד מה שנכנס דמו לפנים בחובה ודאי טעון יסוד, ור"ע דרש מק"ו שאם מה שלא נכנס דמו לפני ולפנים בין לחובה בין למצוה טעון יסוד מי שדמו נכנס חובה לפני ולפנים ודאי טעון יסוד, ואמר ר' ישמעאל שאין לומר שזה מעכב שכתוב וכלה מכפר את הקודש שלמו כל הכפרות כולם, ומכאן יש ללמוד ק"ו גם לפר כהן משיח שאם מה שלא נכנס דמו לפנים לא בחובה ולא למצוה טעון יסוד מה שנכנס דמו לפנים לחובה ולמצוה ודאי טעון יסוד ואין לומר שיעכב שכתוב ואת כל דמו ישפוך והפסוק מנתקו לעשה ועשאו שיירי מצוה ששייריים לא מעכבים.

יש להקשות וכי ר' ישמעאל סבר שמיצי חטאת העוף מעכב הרי שנו אצל ר' ישמעאל על הפסוק והנשאר בדם ימצה והנשאר ימצה ומה שלא נשאר לא ימצה, **עמוד ב** ויש לומר שזה שני תנאים בדעת ר' ישמעאל.

רמי בר חמא מביא שיש תנא שסובר ששייריים מעכבים שהוא למד מהפסוק הכהן המחטא אותה והיינו אותה שדמה ניתן למעלה ולא שניתן דמה למטה, ולכאורה מהיכן מצאנו להכשיר שצריך פסוק לפסול שהרי כתוב ודם זבחין ישפך על מזבח ולמדנו משם שהנתנים במתן ד' שנתן מתנה אחת כיפר, ואין לומר שגם הניתנים למעלה שנתנם למטה כיפר וניתן ללמוד מהדין שנאמרו דמים למעלה ונאמרו דמים למטה כמו שהניתנים למטה שנתן למעלה פסול כך הניתן למעלה שנתן למטה פסול, אך יש לפרוץ שמה שניתן למטה שנתן למעלה לא כיפר כי אין סופם למעלה ומה שנתן למעלה שנתן למטה כשר כי יש בהם הקרב למטה בשייריים, אך יש להוכיח מדמים פנימיים שיש מהם הקרב בחוץ ואם נתנם בתחילה בחוץ לא כיפר, ויש לדחות שאת הפנימיים מזבח הפנימי לא ממרק אך בדמים העליונים שקרנות ממרקים אותם אם נתנם למטה יהיה כשר ולומדים מאותה

שהדם ניתן למעלה ולא למטה, ולכאורה כתוב בראיה מפנימיים שמזבח הפנימי לא ממרקם והיינו שהם טעונים שיריים בחוץ שהם מעכבים, ורבה דוחה שא"כ נלמד בק"ו שאם שיריים פנימיים שסופם חובה בחוץ אם נתן בתחילה בחוץ לא כיפר ניתנים למעלה שאין סופם חובה למטה ודאי כשעשאו תחילה למטה שלא כיפר, אלא יש לפרש שמזבח הפנימי לא ממרקם שהכפרה נגמרת רק במתן דם גם בפרוכת.

שנו בברייתא שר"ע דרש בפסוק וכלה מכפר אם כיפר כילה ואם לא כיפר לא כילה ואמר לו ר' יהודה מדוע לא כתוב אם כלה כיפר ואם לא כילה לא כיפר אלא שאם חיסר אחת מהמתנות לא עשה כלום, ונחלקו ר' יוחנן וריב"ל אם ר"ע ור' יהודה נחלקו רק במשמעות דורשים או שנחלקו אם שיריים מעכבים, ולכאורה יש להוכיח שריב"ל הוא הסובר שנחלקו אם שיריים מעכבים שריב"ל אמר שלדברי האומר שיריים מעכבים אם נשפך הדם מביא פר אחד ומתחיל בתחילה בפנים, ויש לדחות שגם ר' יוחנן אמר שר' נחמיה שנה כדברי האומר שיריים מעכבים אלא הכוונה כדברי האומר ולא התנאים הללו וא"כ גם בדברי ריב"ל ניתן לומר שהוא אמר לדברי האומר אך זה לא קשור למחלוקת ר"ע ור' יהודה.

משנה חטאות הציבור והיחיד, חטאות הציבור הם שעירי ר"ח ומועדות נשחטים בצפון וקבלת דם בכלי שרת בצפון ודמם טעון ד' מתנות בד' קרנות,

דף נג ועלה הכהן בכבש ופנה לסובב ובא לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית ואח"כ צפונית מערבית ואח"כ מערבית דרומית ושירי הדם שפך ליסוד דרומי והם נאכלים לזכרי כהונה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות. **גמרא** נחלקו ר' יוחנן ור"א במתן קרנות אם נותן אמה לכל צד בקרן או שמחטא ויורד כנגד חודו של הקרן ולא נחלקו לדעת ר"א בן ר"ש בהמשך שכל המתנה נעשית רק בגופה של הקרן ונחלקו לדעת רבי האם אמה לכל צד זה נחשב כנגד קרן או שנותן רק כנגד חודה והשאר אינו נקרא קרן, ולכאורה יש להוכיח מהברייתא שהכהן עלה בכבש ופנה לסובב ובא לקרן דרום מזרח וטבל באצבעו הימנית שהיא מיומנת שבימין מהדם שבמזרק ומושך באגודלו מלמעלה ובאצבעו הקטנה מלמטה ומחטא ויורד כנגד חודה של קרן עד שהוא מכלה את כל הדם שבאצבע וכן בכל קרן וקרן, ויש לומר שמצוה לעשות בקרן אך אם נתן אמה לכל צד זה כשר.

נחלקו רבי ור"א בן ר"ש בברייתא שרבי אמר שחוט הסיקרא מחלק שדמים העליונים ניתנים למעלה ממנו והתחתונים ניתנים למטה ממנו, ור"א בן ר"ש אומר שזה רק בעולת העוף אך חטאת בהמה ניתנת רק בגופה של הקרן, ור' אבהו מבאר שרבי למד מהפסוק וההראל ארבע אמות ומההראל ולמעלה ויש להקשות וכי שיעורו רק ד' אמות, ומבאר רב אדא בר אבהו שמקום קרנות הוא ד' אמות וקשה שמקומם הוא שתיים על שתיים אלא יש לבאר שרשות הקרנות הוא ד' אמות והיינו עד החוט.

שנינו במסכת מדות שחוט הסיקרא חגר את המזבח באמצע להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים ורב אחא בר קטינא אומר שלומדים את זה מהפסוק והיתה הרשת עד חצי המזבח והתורה נתנה מחיצה להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים.

שיירי הדם ניתנים ביסוד דרומי כמו ששנינו על הפסוק אל יסוד המזבח שזה יסוד דרומי ואין לומר שזה יסוד מערבי שיש ללמוד סתום מהמפורש כשהוא יורד מהכבש לומדים מיציאתו מההיכל שזה בסמוך לו וכך כשיורד מהכבש נותן ביסוד הסמוך לו, ויש ברייתא ששנו אצל ר' ישמעאל שבין דמים חיצוניים ובין דמים פנימיים נותנים ביסוד מערבי ורשב"י אומר ששניהם ניתנים ביסוד דרומי מי שלמד יסוד

מערבי שלומדים סתום מהמפורש שבפנימיים כתוב שנותן ביציאתו שזה יסוד מערבי ור' אסי מבאר בדעת רשב"י שהוא סובר שכל המזבח עומד בצפון, וללשון אחרת כל הפתח של ההיכל נמצא בדרומו של מזבח, **עמוד ב** יש ברייתא ששנו אצל ר' ישמעאל שאצל רשב"י שנו ששניהם ניתנים ביסוד דרומי והסימן לכך שמשכו תלמידי ר' ישמעאל את תלמידי רשב"י כשיטתם.

משנה עולה היא קדשי קדשים ששחיטתה בצפון וקבלת דמה בכלי שרת בצפון ודמה טעון שתי מתנות שהם ד' והיא טעונה הפשט וניתוח וכולה כליל לאישים. **גמרא** המשנה מפרטת בעולה שהיא קדשי קדשים שזה לא כתוב בפסוק להדיא.

רב מבאר שנותן את שתי המתנות בשתי נתינות ושמואל סובר שנותן מתנה אחת בקרן כמו גאם, ונחלקו בזה תנאים ששנינו על הפסוק סביב שאין לומר שיזרוק את הדם זריקה אחת שכתוב סביב ואין לומר שיקיפנו כחוט שכתוב וזרקו אלא שנותן כמו גאם, ור' ישמעאל אומר שכתוב כאן ובמילואים סביב וכמו ששם זה פיסוק של ד' מתנות כך בעולה זה ד' מתנות פסוקות, ואין ללמוד משם שיתן ד' מתנות בד' קרנות שהרי עולה טעונה יסוד ולקרן מזרחית דרומית לא היה יסוד וא"כ לא נתן בכל ד' קרנות, ור"א מבאר שלא היה יסוד לאותה קרן כי היא לא היתה בחלקו של טורף כמו שאמר רב שמואל בר רב יצחק שהמזבח אוכל אמה בחלקו של יהודה, ולוי בר חמא אמר בשם רב חמא בר חנינא שיצאה רצועה מחלקו של יהודה והיא נכנסה לחלקו של בנימין ובנימין הצדיק היה מצטער עליה בכל יום לנטלה,

דף נד כמו שכתוב חופף עליו כל היום לכן בנימין זכה להיות אכסניה להקב"ה שכתוב ובין כתפיו שכן, ויש להקשות ששנינו שעולת העוף עשאה על המזבח ומלק את ערפה והבדיל ומיצה את דמה על קיר המזבח ואם נאמר שלקרן דרומית מזרחית לא היה יסוד א"כ הוא עשה אותה באויר בעלמא ור"נ בר יצחק מבאר שניתן לומר שהתנו שהאויר של בנימין והקרקע של יהודה.

רב מבאר שלא היה יסוד לאותה קרן בבנין, ולוי מבאר שלא היה לה יסוד בנתינת הדמים, רב תרגם את הפסוק של בנימין בבוקר יאכל עד שבנחלתו יבנה המזבח ולוי תרגם בנחלתו יבנה המקדש והיינו מקום המקודש לדמים, ומה שכתוב במשנה שהיסוד הלך על פני כל הצפון וכל המערב ואכל בדרום אמה אחת ובמזרח אמה אחת משמע שזה בבנין, ולוי יבאר שהכוונה אוכל בדמים, ויש להוכיח מהמשנה שהמזבח היה ל"ב אמה על ל"ב אמה משמע שזה היה ריבוע שלם שלא כדעת רב, ויש לבאר שרק מהצד הוא הגיע למדה הזו ולא במקום שלא היה יסוד, ויש להוכיח ממה ששנו על הכבש שנמצא שהוא פורח על אמה יסוד ועל אמה סובב א"כ בקרן דרומית היה יסוד, ויש לדחות שהכוונה כנגד אמה יסוד ואמה סובב, ויש להוכיח ממה שלוי שנה איך בנו את המזבח שהביאו מלבן של ל"ב אמה על ל"ב אמה וגבוה אמה והביא חלוקי אבנים לחות גדולות וקטנות ומביא סיד ואבר מותך וזפת ומערבב ושופך בתוך המלבן וזה מקום היסוד, ואח"כ הביא מלבן של ל' על ל' אמה וגבוה ה' אמה ומביא חלוקי אבנים כנ"ל וממלא, וחוזר ומביא מלבן של כ"ח על כ"ח בגובה ג' אמות ומביא חלוקי אבנים כנ"ל וממלא ושם הוא מקום מערכה וחוזר ומביא מלבן של אמה על אמה ומביא חלוקי אבנים כנ"ל וממלא וזה קרן וכך בכל ד' קרנות א"כ מוכח שהיה יסוד בבנין, **עמוד ב** ואין לומר שחתך בקרן מזרחית ודרומית שהרי כתוב אבנים שלמות, ויש לבאר שכשנותן את המלבן נותן בחלק יהודה דבר שהוא מוציאו אחר שיבש ונשאר מקומו חלק, שאם לא כן יהיה קשה מדברי רב כהנא שאבני המזבח היו חלולות שכתוב

ומלאו כמזרק כזויות מזבח והרי נאמר אבנים שלמות אלא שבזמן היציקה הניח שם דבר והוציא והוא אח"כ.

רבא דרש בפסוק וילך דוד ושמאל וישבו בניות ברמה מה ענין ניות לרמה אלא שישבו ברמה ועסקו בענין ביהמ"ק שהוא ניו של עולם, שכתוב בפסוק וקמת ועלית א"כ ביהמ"ק הוא הגבוה מכל ארץ ישראל וארץ ישראל היא הגבוהה מכל הארצות, והם לא ידעו היכן מקומו והם הביאו את ספר יהושע ובכל המקומות כתוב וירד ועלה הגבול ותאר הגבול ובשבט בנימין כתוב ועלה ולא כתוב וירד אמרו א"כ כאן מקומו ורצו לבנות בעין עיטם שהוא גבוה יותר אך אמרו שנממך אותו קצת שהרי כתוב ובין כתפיו שכן ולא כתוב ובראשו שכן, ועוד שהם ידעו בקבלה שביהמ"ק חלקו בנחלת יהודה וחלקו בנחלת בנימין ואם יגביהו את ביהמ"ק א"כ הוא יהיה רחוק מנחלת יהודה ולכן הנמיכוהו מעט ועל זה התקנא דואג בדוד שכתוב כי קנאת ביתך אכלתני, וכתוב זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' ואח"כ כתוב אם אבא באהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה' וכתוב בהמשך הנה שמענוה באפרתה מצאנוה בשדה יער, באפרתה הכוונה לספר יהושע שבא מאפרים, ושדה יער זה בנימין כמו שכתוב בנימין זאב יטרף.

משנה זבחי שלמי ציבור ואשמות מצותם בצפון ואשמות כוללים אשם גזילות אשם מעילות אשם שפחה חרופה אשם נזיר ואשם מצורע ואשם תלוי, ושחיטתם וקבלת דמם בכלי שרת בצפון ונותן מדמם ב' מתנות שהן ד' ונאכלים לפנים מהקלעים לזכרי כהונה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות. **גמרא**

דף נה שלמי ציבור בצפון כמו שרבה בר רב חנן דרש לפני רבא מהפסוק שכתוב בשלמי ציבור ועשיתם שעיר עיזים אחד לחטאת כמו שחטאת בצפון כך שלמי ציבור בצפון, והקשה רבא הרי חטאת למדו מעולה ודבר שלמד בהיקש אינו מלמד בהיקש, אלא לומדים כמו ששנה רב מרי לפני רב כהנא מהפסוק על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם כמו שעולה שהיא קדשי קדשים שחיטתה בצפון כך שלמי ציבור הוא קדשי קדשים ושחיטתו בצפון, ומה שהוקש שלמי ציבור לחטאת זה ללמד שהוא נאכל רק לזכרי כהונה כחטאת, ואביי מקשה א"כ גם לגבי איל נזיר שכתוב והקריב קרבנו לה' כבש בן שנתו תמים אחד לעולה וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת ואיל אחד תמים לשלמים ונקיש בשלמי נזיר יאכלו רק לזכרי כהונה כחטאת, ויש לדחות שבשלמי נזיר כתוב ולקח הכהן את הזרוע בשלה מן האיל משמע ששאר האיל נאכל לבעלים, אך קשה שנלמד שאותה זרוע בשלה לא תאכל אלא לזכרי כהונה, ונשאר בקושיא, או שאפשר לחלק בשלמי נזיר נקראים קדשי ולא קדשי קדשים ומה שהוקש שלמי נזיר לחטאת אמר רבא שזה ללמד שאם גילח על אחד משלשתם יצא.

משנה תודה ואיל נזיר הם קדשים קלים ושחיטתם בכל מקום בעזרה ודמם טעון ב' מתנות שהם ד' ואכילתם בכל העיר לכל אדם בכל מאכל ליום ולילה עד חצות והמורם מהם כיוצא בהם אך הוא נאכל רק לכהנים לנשיהם ובניהם ועבדיהם. **גמרא** שנו בברייתא שר' נחמיה דרש בפסוק את חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו במקום טהור וכי את הראשונים אכלו במקום טמא אלא הכונה למקום שהוא טהור והיה טמא והיינו שהוא טהור מטומאת מצורע והוא טמא מטומאת זב והיינו מחנה ישראל, אך קשה שנפרש שהכוונה לטהור מטומאת זב וטמא מטומאת מת והיינו מחנה לוייה, ומבאר אביי שכתוב במנחה ואכלתם אותה במקום קדוש שרק היא במקום קדוש ולא אחרת וא"כ הוצאנו מחנה לוייה וא"כ כשכתוב מקום טהור הוצאנו למחנה ישראל. ורבא מבאר שלמדו אותה במקום קדוש ולא

אחרת במקום קדוש וא"כ הוצאנו לגמרי ואח"כ התורה אומרת במקום טהור להכניסה למחנה ישראל ואין לומר להכניסה למחנה לוייה שמכניסים למחנה אחת ולא לשתיים אך קשה א"כ מדוע בתחילה הוצאנו משתי מחנות, ועוד הרי מחוץ למחנות מיעטנו כבר מהפסוק לא תוכל לאכול בשערך, אלא יש לתרץ רק כדברי אביי.

משנה שלמים הם קדשים קלים ששחיטתם בכל מקום בעזרה ודמם ניתן בב' מתנות שהן ד' ונאכלים בכל העיר לכל אדם בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד מה שמורם מהם הוא כיוצא בהם אלא שהוא נאכל לכהנים לנשיהם ובניהם ועבדיהם. **גמרא** שנו בברייתא שיש ג' פסוקים בשלמים ושחטו פתח אהל מועד ושחט אותו לפני אהל מועד ושחט אותו לפני אהל מועד וזה בא להכשיר בקדשים קלים את כל הרוחות שהרי את הצפון אין צריך לרבות שניתן ללמוד בק"ו שאם קדשי קדשים שלא הוכשרו בכל הרוחות כשרים בצפון קדשים קלים שכשרים בכל הרוחות ודאי כשרים בצפון, ור"א סובר שהפסוק בא להכשיר צפון שלא נאמר שכמו שמקום קדשים קלים לא הוכשר לקדשי קדשים א"כ גם מקום קדשי קדשים לא הוכשר לקדשים קלים והפסוק אומר אהל מועד שכשר בכל מקום **עמוד ב** ויש לבאר במה נחלקו שת"ק למד שכתוב ג' פסוקים אחד לגופו שצריך פתח אהל מועד ואחד להכשיר צדדים ואחד לפסול צדי צדדים אך אין צורך להכשיר צפון, ור"א סובר שפסוק אחד בא לגופו שצריך פתח אהל מועד ואחד להכשיר צפון ואחד לצדדים ואין צורך לרבות צדי צדדים.

מה שכתוב בפסוק אחד פתח אהל מועד ובפסוקים האחרים כתוב לפני אהל מועד בא לחדש כדברי רב יהודה בשם שמואל שמואל שמהפסוק פתח אהל מועד לומדים ששלמים ששחטם קודם פתיחת דלתות היכל פסולות שכתוב ושחטו פתח שרק כשהוא פתוח ולא כשהוא נעול, וכן אמר רב עוקבא בר חמא בשם ר' יוסי בר חנינא שמהפסוק הזה לומדים ששלמים שנשחטו קודם פתיחת דלתות היכל פסולים, ובא"י שנו שרב יעקב בר אחא אמר בשם רב אשי ששלמים שנשחטו קודם פתיחת דלתות היכל פסולים וכן במשכן אם שחט קודם שהעמידו הלויים את המשכן ואחר שפרקו פסולים, ופשוט שאם הדלת מוגפת זה כנעול ויש להסתפק כשיש וילון ור' זירא אמר שוילון נחשב כפתח שהוא עשוי רק לצניעות, ויש להסתפק אם יש גובה כנגד הפתח ויש להוכיח ממה ששנינו שר' יוסי בר' יהודה אמר שהיו שני פשפשים בבית החליפות שגובהן היה ח' להכשיר את כל העזרה לאכילת קדשי קדשים ושחיטת קדשים קלים ולכאורה הכוונה שצריך שיהיה לפנייהם פנוי שמונה, ויש לדחות שהכוונה שהם עצמם היו גבוהים שמונה, אך קשה ששנינו שכל השערים שהיו שם גובהם היה כ' אמה ורחבם עשר, ויש לומר שפשפשים לא נחשבים שערים לענין המדה הזו ויש להקשות שיש צדדים בעזרה שלא רואים משם כלל פתחי היכל, ויש לומר שאותם פשפשים נפתחו בקרן זווית, אך קשה איך התירו את אחורי בית הכפורת, ויש לומר כמו שאמר רמי בר רב יהודה בשם רב שהיה לול קטן אחורי בית הכפורת שגבהו היה ח' אמות כדי להכשיר את כל העזרה לאכלת קדשי קדשים ושחיטת קדשים קלים כמו שכתוב שנים לפר בר, וביאר רבה בר רב שילא כמו שאומרים כלפי בר והיינו כלפי החוץ.